

Om euron inte hade funnits

Svenska Dagbladet den 13 november 2011

I vår skulle Lucas Papademos ha undervisat vid Harvard om hur den globala finanskrisen hanteras politiskt. Istället får han möjlighet att tillämpa sina kunskaper i praktiken, som Greklands nya premiärminister. Han får en mycket tuff uppgift. I Italien avgår Silvio Berlusconi och ekonomin är nästan lika usel som i Grekland. Listan på problemländer tar inte slut där. Av euroländerna är det bara Finland och Luxemburg som uppfyller de regler de själva satt upp för budgetunderskott och statskuld. Hur hamnade Europa i den här röran?

Den gemensamma valutan euron finns onekligen högt upp på listan över syndabockar. Utan tvivel finns flera goda skäl till detta. Men innan vi lägger hela skulden på euron, låt oss fråga: Hur skulle läget se ut om euron inte fanns? En rimlig gissning är att Europa utan euron skulle ha en rad olika växelkursregimer. Några länder skulle säkert ha rörlig kurs, och ytterligare några skulle sannolikt ha en halvrörlig kurs där landets centralbank stödhandlar lite då och då. Vissa länder skulle ha fast kurs mot varandra, och kanske även mot dollarn.

I detta läge lär oss historien att spekulationer om devalveringar och växelkursförändringar kan bli självuppfyllande. Om ett land tvingas devalvera, kan grannländerna känna sig tvingade att följa efter. Något land kanske till och med försöker sig på att devalvera offensivt för att slippa genomföra jobbiga reformer. Läget i ett Europa utan euron skulle således inte vara idealiskt, i synnerhet inte under en global finanskris.

En annan tänkbar förklaring till krisen är att länder som Grekland och Italien inte borde ha fått gå med i valutaunionen. Med euron har de kunnat låna för billigt samtidigt som exportindustrin inte varit konkurrenskraftig. Alternativet, att Grekland står utanför och låter sin valuta falla, betyder dock att grekerna får urholkad köpkraft och dyrare import – något de kanske inte skulle acceptera utan protester.

Ett Grekland som konkurrerar med billig valuta skulle dessutom innebära problem även för övriga EU-länder. En debatt skulle gälla jobb som försvinner när företag flyttar till Grekland för att sänka sina kostnader. En annan debatt skulle gälla arbetskraft från Grekland som söker högre löner i rika euroländer. I Bryssel skulle EU:s byråkrater fundera på olika sätt att få Grekland att reformera sin ekonomi och höja sin produktivitet för att mildra dessa konflikter – vilket är exakt vad de funderar på idag.

Visst har euron problem. Ett av de största är att stabilitetspakten som skulle förhindra överdriven skuldsättning har visat sig vara tandlös. I grunden är dock Europas problem låg produktivitet och osunda statsfinanser i allt för många länder. Om detta inte åtgärdas, går det ut över människors levnadsstandard. Så är det idag, och så skulle det vara även om euron inte fanns.

Andreas Bergh är fil dr i nationalekonomi vid Institutet för Näringslivsforskning och Lunds universitet.